

על-הכוונת

ציר ההתנגדות לישראל

מהו ציר ההתנגדות?

ציר ההתנגדות היא ברית פוליטית-צבאית בלתי רשמית, אנטי-מערבית ואנטי-ציונית שבראשה עומדת איראן. חברים בה בעיקר מדינות וארגונים המשויכים לאסלאם השיעי – משטר אסד בסוריה, חיזבאללה, החות'ים בתימן, מליציות שיעיות בעיראק ומליציות שיעיות נוספות. לגופים שיעים אלו הצטרפו מספר ארגונים הנמנים על האסלאם הסוני, אך מחזיקים בעמדה אנטי-מערבית ואנטי-ציונית קיצונית – החמאס, הג'יהאד האיסלאמי ומליציות סוניות נוספות.

מהיכן צמח ציר ההתנגדות?

בשנת 1979 הפכה איראן ממונרכיה פרו-מערבית לרפובליקה אסלאמית-תיאוקרטית בהנהגת אנשי דת שיעים. איראן שואפת לבסס מעמדה כמדינה דומיננטית במרחב, מבקשת להפיץ את המהפכה האסלאמית בעולם (בין השאר, על-ידי חיזוק את השיעה במדינות המוסלמיות), ותומכת בטרור עולמי כנגד ארצות הברית ושותפותיה. בין הגופים השונים בברית ישנם פערים אידיאולוגיים רבים, אולם הם שותפים לתפיסות אנטי-מערביות, ובעיקר אנטי-אמריקאיות ואנטי-ציוניות. זיקת הארגונים הפועלים בציר ההתנגדות לאיראן היא מגוונת: למשל, החמאס הוא ארגון סוני פונדמנטליסטי אלים, החות'ים מרדו בשלטון בתימן מסיבותיהם שלהם, משטר אסד נשען על הסיוע האיראני כדי להתמודד עם מלחמת האזרחים בסוריה, ואילו את חיזבאללה ניתן לתאר כ"שלוח" (Proxy) מובהק של איראן מיום הקמתו. איראן תומכת בכל החברים בציר ההתנגדות במימון וציוד, מסיעת במתן ידע, באימון, בהדרכה ובאמצעים נוספים.

מה עושה העולם מול ציר ההתנגדות בשבועות האחרונים?

לאור מתקפות חוזרות ונשנות של החות'ים בתימן על ספינות העוברות במיצרי באב אל-מנדב בדרכן לתעלת סואץ, נפגע הסחר הימי הבינלאומי בצורה משמעותית. בדצמבר 2023 הודיעה ארה"ב על הקמת קואליציה בינלאומית של מדינות שתפעל לאבטח את הסחר באזור, ובמהלך ינואר 2024 תקפו כוחות של ארה"ב ובריטניה מספר פעמים מטרות צבאיות של החות'ים בתימן.

בנוסף לאירועים במיצרי באב אל-מנדב, החל מתחילת המלחמה הגבירו המליציות השיעיות בעיראק את התקפותיהן כנגד בסיסים אמריקאיים במזרח התיכון, ואף פגעו בכוחות. תקיפות אלו לא החלו במלחמת חרבות ברזל, אך התעצמו מאד מאז תחילת המערכה. גם בגזרה זו התקיפה ארה"ב מספר בסיסים של המליציות, ואף חיסלה מפקדים בכירים בארגונים אלו. בהיבט הדיפלומטי, ארה"ב ומדינות נוספות מנסות לתווך בין מדינת ישראל ובין גורמים בלבנון, על-מנת להגיע לפתרון מדיני ולמנוע מלחמה בין ישראל וחיזבאללה בדרום לבנון. ישראל הצהירה מספר פעמים כי תעדיף פתרון מדיני, אך לא תהסס לפעול בעוצמה כנגד חיזבאללה אם באם תידרש.

איך כל זה קשור אלינו?

איראן כמובילת ציר-ההתנגדות שמה לעצמה למטרה להפיץ את המהפכה האסלאמית, ובתוך כך להשמיד את מדינת ישראל ולהתנגד לארה"ב ולהשפעתה במזרח התיכון. מפרוץ המלחמה מובילה איראן את כוחותיה בכל רחבי האזור על מנת לפגוע במאמץ המלחמתי של ישראל ולהמשיך להטיל טרור על אזרחי המדינה. המאבק בין ציר ההתנגדות ואיראן לבין ישראל, ולצידה ארה"ב ובעלות ברית מערביות נוספות, הוא חלק ממארג כוחות אזורי רחב שמושפע ומשפיע על המלחמה בעזה, ועל ההתפתחויות העתידיות בזירה הצפונית.